

הצרכה ואמרו דכל זמן שלא צריך הוא כאלו מעל או גול.

וצמצא לפי"ו דטעמא דחשיב גול הוא רק משום דמחוייב לצרף אצל לא שהצרכה צאה להחיר את האכילה, ומש"ה בעל קרי ואונן כיון דלא מחייבי בצרכה שפיר מותר להם לאכול ולשתות בלא צרכה כיון שעיקר איסור הנאה בלא צרכה אינו כלל איסור עצמו אלא מסתעף רק ממנה שחייבוהו חכמים בצרכה ולכן כל שהוא פטור מן הצרכה אינו עובר כלל בשום איסור, והרי זה דומה להא דאסור לאכול ולשתות קודם התפלה או קודם קידוש והבדלה דאין הקידוש צא להחיר את האכילה אלא אדרבה הוא דכיון דרמיא עליה מצות קידוש והבדלה לכן אסרו חכמים לאכול ולשתות קודם שיקדש או יבדיל, וגם דמוכח הוא מהא דאילס אינו צריך לדקדק במאכלו ורשאי לאכול, ובע"כ דכיון שאינו יכול לצרף ולהודות ה"ה פטור מכך ואינו נקרא גולן, ואף שהמשנ"ב בסי' ס"ב סק"ט אסר לשתות ציצית המרחץ היינו מפני שחייב להמתין עד שיצא מהמרחץ ויצרף.

לבן גם לענין צרכה הנהנין שפיר אמרינן הכי, כיון דנתבאר דמה שאסור לאכול בלא צרכה הוא רק משום חיוצ הצרכה וממילא אמרינן שפיר דצכה"ג דהוי ספיקא ואינו מחוייב לצרף דשפיר מותר לאכול גם בלא צרכה וגם אסור להסתמך ולצרף משום חשש עבירה לא חשא. [ועיין מש"כ להלן נ': דד"ה שכת והכנים אוכלין לחוך פיו, וצמנחת שלמה סי' י"ח אות ו-ע].

שידהבה: וכן "בשמים" חשיב הנאה ולכן מצרכים [לקמן מ"ג:], אך ריח שאין לו עיקר דאין מצרכים צ"ל שזה בכלל שעשה לי כל צרכי [וכמו"כ י"ל על טבב וסיגריה]. ומסופקני באדם שאין לו חוש הטעם ואוכל רק כדי לשובע ולהשקיט רעבונו, אצל אינו נהנה כלל האם יצרף, ושמעתי שיש נהגו לצרף צכה"ג על כל דבר כדינו, ול"ע.

ילך אצל חכם מעיקרא וילמדנו ברכות: מה שאמרה הגמ' "מעיקרא" יש מי שהביא

מזה שדבר זה צריכים ללמד תחילה לכל דבר, וגם קראו המסכת הראשונה בשם "ברכות" כי זה העיקר, גם צמה שאמרו חייבין לצרף ק' ברכות ולמדו זאת חז"ל מהפסוק ד"מה ה' אלקיך דורש מעמך כי אם ליראה", ודרשו [מנחות מג: ועיי"ש ברש"י] אל תקרי "מה" אלא "מאה", דהיינו כי זה באמת יציא ליראת שמים עי"ו שמצרכים צכוונה ק' ברכות בכל יום.

לד' הארץ ומלואה: צבאה"ט סי' רי"ג סק"א כתב דהמכבד לאחרים יטעום מקודם ויצרף כדי שזה יהיה שלו, וכדאמרינן דלאחר הצרכה הארץ נתן לפני אדם, אלא דקצת תמוה לומר כך גם על הנתינה לאחרים.

דף לה:

ירבעם: ע"פ פשוטו נראה לפרש דמי שאוכל בלא צרכה חבד הוא לאיש משחית לירבעם שהחטיא את ישראל היינו משום שירבעם מנע קרבת ד' מלעלות לירושלים, וה"ה ע"י הצרכות נפעל קרבת ד', ומי שאינו מצרף הריהו מונע אותה קרבה, אך רש"י פי' צד"א ועיי"ש, וא"כ אין זה קשור דוקא עם עניני ברכות.

תוד"ה באן לאחר: כתבו שכשהיו מסלקים השלחן היו אומרים השמים שמים לר' והארץ נתן לפנינו, ואף שלכאורה היו צריכים לעשות כן באמצע הסעודה, אך כיון שאולי אם יסלק את השלחן יצטרך עוד לצרף שנית לכן עשו זאת בסוף.

אין עושין רצונו: המהרש"א ועוד אחרונים תממוהו היאך אוקמי רש"י לקרא ד"ואספת דגנך" לזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום, הא להדיא תחילת הפרשה היא "והיה אם שמוע תשמעו אל מצוותי", ובשטמ"ק כתב דמ"ואספת" מיירי באין עושין רצונו ש"מ, ודוחק. אך י"א שאין עושין "רצונו" של מקום היינו שאינו מקדש עצמו במותר ולכן שומע רק ציווי התורה ואינו עושה ממש רצון הקב"ה.